

Istanbulin julistus suvaitsevuudesta

Sitoudumme oikeudenmukaisuuteen, tasa-arvoon ja jakamiseen

Johdanto

Istanbul on strategisesti tärkeä idän ja lännen kohtaamispaikka. Se on ollut yksi Euroopan tärkeimmistä kaupungeista jo kahden vuosituhannen ajan. Vuonna 2010 Istanbul on Euroopan kulttuuripääkaupunki. Silta Bosporinsalmen yli on kulttuurien ja uskontojen kohtaamisen voimakas symboli – sellaisten, joiden läsnäolo Euroopan mantereella on tuntunut jo pitkään sekä niiden, jotka ovat olleet täällä lyhemmän aikaa. Silta muistuttaa meitä siitä, että rauhan kulttuurin rakentaminen Euroopassa edellyttää kulttuurien ja uskontojen aitoa kohtaamista.

Eurooppa on tänä päivänä risteyksessä. Perinteisillä eurooppalaisilla kulttuureilla on edessään uusia haasteita. Siirtolaisuus haastaa kantaväestön osoittamaan myötätuntoa ja toimimaan oikeudenmukaisesti. Myötätunto ja oikeudenmukaisuus ovat Euroopan historiassa tärkeitä arvoja. Ympäristökriisi haastaa mantereen, jonka vauraus perustuu teollistumiseen, yhteen ilmastonmuutoksen aiheuttajista. Uudet teknologiat antavat mahdollisuuden tehdä hyvää tai pahaa.

21. vuosisadan ensimmäisellä vuosikymmenellä uskonto ilmeni voimakkaana tekijänä eurooppalaisissa yhteiskunnissa. Eriuskoisten ihmisten jännittyneistä suhteista on traagisia esimerkkejä, mutta on kuitenkin tavallisempaa, että uskonnolliset ihmiset elävät rauhassa keskenään, ja aloitteet uskontojen välisen dialogin ja yhteistyön toteuttamiseksi lisääntyvät. Sekulaarit ideologiat ovat vaikutusvaltaisia ja niillä on monia samoja piirteitä kuin uskonnoilla. Tämän myötä uskonnollisilla johtajilla on mahdollisuus ryhtyä vuoropuheluun myös niiden kanssa, jotka vastustavat uskonnon asemaa yhteiskunnassa. Tämän vuoropuhelun tarkoituksena on lisätä yhteisymmärrystä sekä etsiä, niin paljon kuin mahdollista, yhteistä pohjaa.

Istanbulin kokouksessa 26.-28.5.2010 käydyn uskontojen välisen dialogin kannustamana Euroopan uskonnollisten johtajien neuvosto – Uskonnot rauhan puolesta antaa Julistuksen suvaitsevuuden puolesta:

Suvaitsevuuden uskonnolliset juuret ja merkitys:

- Historiallisesti suvaitsevaisuuden ajatus on Euroopassa kehittynyt sodan ja väkivaltaisten konfliktien myötä keinoksi elää moniuskontoisessa tilanteessa. Nykyisin suvaitsevuutta on vaalittava yleismaailmallisena arvona. Suvaitsevuus merkitsee kulttuurien rikkaan moninaisuuden ja ihmisenä olemisen erilaisten ilmentymien kunnioittamista, hyväksymistä ja arvostamista.

- Kun tarkastelemme omia uskonnollisia perinteitämme ja vakaumuksiamme, voimme jokainen todeta, että suvaitsevuus on hengellinen velvollisuus, joka perustuu kaiken elämän jumalalliseen alkuperään, jokaiselle ihmiselle kuuluvaan ihmisarvoon, lähimmäisenrakkauteen ja käskyyn tehdä toisille kuten haluamme itsellemme tehtävän. Periaate ”uskonnossa ei ole pakkoa” ohjaa kaikkia uskontojamme. Turkinkielinen suvaitsevaisuutta merkitsevä sana on hosgörü. Kirjaimellisesti se tarkoittaa ”nähdä toinen hyvällä tavalla”. Tähän tiivistyy se, miten ymmärrämme tämän käsitteen.

- Tunnustamme, että uskonnolliset ihmiset ja instituutiot eivät aina ole kunnioittaneet tätä tärkeätä periaatetta ja ovat toisinaan edistäneet suvaitsemattomuutta. Rakentaakseen osaltaan yhtenäistä ja rauhallista Eurooppaa, uskonnollisten ihmisten ja instituutioiden on sitouduttava myös itsekriittiseen tutkiskeluun.

- Uskonnoista kumpuaa eettistä ajattelua ja käyttäytymistä, ja uskonnoilla on yhteiskunnissamme laajat ja syvät sosiaaliset verkostot, jotka osaltaan edistävät oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa, yhteisyyttä sekä sellaista rauhan kulttuuria, jonka tulisi vaikuttaa maallisiin lakeihin ja säädöksiin.

Suvaitsevuus vaatii vastavuoroisuutta ja se on ehto rauhan kulttuurin olemassaololle:

- Suvaitsevuus on moninaisuuden aktiivista tunnustamista ja se merkitsee toiseuden myötätuntoista ja hyväntahtoista kunnioittamista siinä toisessa, josta me eroamme uskonnon, kulttuurin tai muun seikan suhteen.

- Suvaitsevuus ei tarkoita toisten ajatusten tai elämäntapojen ehdotonta hyväksymistä. Suvaitsevuus on toisen ihmisoikeuksien kunnioittamista siitä huolimatta, että hänen näkökulmansa saattavat poiketa omistamme.

- Suvaitsevuus merkitsee vastavuoroisuutta tinkimättä omista uskonnollisista käsityksistä. Monet uskonnot, samoin kuin muut vakaumukset tai ideologiat, esittävät totuusvaatimuksia, jotka

voivat olla molemmin puolin poissulkevia. Tämä ei ole uhka suvaitsevudelle niin kauan kuin toisten sallitaan ilmaista omat vakaumuksensa.

- Suvaitsevuus merkitsee kaikkien oikeutta puhua avoimesti ja vapaasti, silloinkin, kun heidän näkemyksensä ovat keskenään ristiriitaisia. Suvaitsevuus ei estä meitä puhumasta selkeästi epäoikeudenmukaisuutta, sortoa, väkivaltaa ja kaikkea sellaista vastaan, joka uhkaa elämää.

- Suvaitsevouden vaikein haaste on joutuminen vastakkain suvaitsemattoman kanssa. Yhtenäisen ja rauhanomaisen yhteiskunnan tulee suojella itseään ja instituutioitaan suvaitsemattomuudelta.

Sitoudumme suvaitsevuteen Euroopassa:

1) Uskonnollisina johtajina, opetuksessamme ja saarnoissamme me korostamme sitä, mikä uskonnossamme innoittaa keskinäiseen kunnioitukseen ja hyväksyntään.

2) Vastustamme selkeästi ja julkisesti sellaista, mikä ruokkii suvaitsemattomuutta ja syrjintää. Teemme kaikkemme torjuaksemme kaikenlaisen vihapuheen ja muut viharikokset, olipa se antisemitismia, islamofobiaa tai mihin tahansa uskontoon kohdistettua hyökkäystä. Tiedostamme velvollisuutemme toimia erityisesti silloin kun uskonto on tällaisen toiminnan motiivina.

3) Toimimme sen puolesta, että kaikilla uskonnoilla on oikeus näkyä julkisesti. Suvaitsevassa yhteiskunnassa ihmisillä on oikeus puhua uskonsa puolesta ja harjoittaa sitä julkisesti. Tähän oikeuteen kuuluu uskonnollisten symbolien esillä pitäminen, uskonnollisen vaatetuksen käyttö, uskonoppi ja tunnukset, uusien sukupolvien kouluttamiseksi perustetut koulut sekä kunkin uskonnon perinteiden mukaisten palvontapaikkojen rakentaminen. Uskomme tällaisen näkyvyyden rikastuttavan yhteiskuntaa ja tiedostamme, että tällainen läsnäolo yhteisessä tilassa edellyttää hienotunteisuutta ja heidän oikeuksiensa kunnioittamista, jotka eivät jaa uskontoamme.

4) Tuemme pyrkimyksiä laatia yleismaailmallinen pyhiä paikkoja koskeva koodisto, jonka tarkoitus on suojella palvontapaikkoja, pyhättöjä ja hautausmaita.

5) Tunnustaen, että suvaitsevuuden ja rauhan kulttuurin edistäminen on pitkäaikainen tehtävä, johon kuuluu uusien sukupolvien kasvattaminen, kannustamme ja tuemme suvaitsevuuden opettamista oppilaitoksissa. Tunnistamme erityisen velvollisuuden edistää tällaista opetusta uskonnollisten instituutioiden ja järjestöjen ylläpitämissä kouluissa. Näissä puitteissa on tärkeää edistää naisten ja nuorten asemaa.

6) Jatkamme uskontojemme ja perinteidemme tutkimista voidaksemme iloita siitä, mikä meitä yhdistää ja löytää yhteisymmärryksen silloin kun olemme eri mieltä. Toimimme yhdessä aina kun mahdollista ja kehitämme myös erimielisyyden etiikkaa.

7) Vakuuttuneina siitä, että uskontojen välinen dialogi on tehokas väline suvaitsevuuden edistämiseksi, jaamme aktiivisesti muille – erityisesti niille, jotka vastaavat yhteisöjemme käytännöistä – sitä intoa ja niitä syvällisiä näkemyksiä, joita olemme tavoittaneet työskennellessämme uskontojen välisenä neuvostona keskinäisen kunnioituksen ja arvostuksen ilmapiirissä.

8) Jatkamme edelleen työtämme rauhan kulttuurin edistämiseksi Euroopassa ja sen ulkopuolella siten kuin olemme lausuneet Lillen julistuksessamme rauhan kulttuurista (2009) ja Berliinin julistuksessa uskontojen välisestä vuoropuhelusta (2008).